

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

Caput VII. Litteræ, Leonis IX Papæ nomine inscriptæ, una cum Georgii
Heckharti de hisce iudicio proferuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

profetas
tandem haud
sit, latum
esse posse
ostenditur,

inscriptiones adjunctæ indicabant, inventa cum anno 1052 a Joanne Baptista Emmeramensi abbate conjungatur, dubitari non immerito potest, uti palam est ex iis, quæ supra num. 2 et seq. disserui. Adhæc, supra memoratam scripiti Dionysiani visitationem anno 1053 factam fuisse, ex iis duntaxat, quæ Haimo scribit, consequitur, cumque hæc, ut jam dixi, sint suspecta, nec alioquin fidem integram Haimo mereatur, nihil omnino, ut visitationem illam dicto anno 1053 necessario affigamus, nos cogit. Quid si ergo hanc quidem, quam saltem v. Iduum Juniarum seu 1x Junii die ab Haimone apud Felibianum recte signari, visitationis ejusdem festum, die illo in S. Dionysii celebrari quotannis solitum, suadet, anno 1052, dictam autem corporis Ratisponensis inventionem anno 1050 statuamus? Quid si porro Henricus I, Francorum rex, cum corpus, quod Dionysii esse, dicebant, Ratisponæ fuisse inventum, deque hoc levando agi, e relationibus minime dubiis intellexisset, per nuntios suos id differri, donec, essetne adhuc, an non Dionysii corpus in Francia, examinasset, ab imperatore primum jam inde ab anno 1051 postulari? Quid si deinde, cum id, præsentibus etiam forsitan, ut Rigordus ait, imperatoris legatis, examinari 1x Junii die anno 1052 jam curasset, ac Leonem IX Ratisponam venturum, didicisset, per nuntios suos hunc, qua ratione, examine isthoc magna cum solemnitate instituto, in Dionysiano scripto corpus fuisset repertum, reddiderit certiorum, simulque etiam, ut litem, quæ Gallos inter et Ratisponenses de corporis Dionysiani possessione ventilabatur, decideret, rogari? Enimvero, si hæc ita, ut possunt, re ipsa etiam fuerint peracta, tumque, penes Ratisponenses esse S. Dionysii corpus, Leo pronuntiari, dictam utique litem, parte inaudita altera, haud deciderit.

cum Fran-
corum rege,
datis ad
hunc litteris
verosimiliter

90 Quod si autem hæc displiceant, responderi potest, Leonem e solis monachorum Emmeramensium responsionibus sententiam haud pronuntiasse, sed eum, quod documenta, quibus sibi S. Dionysii corpus vindicabant Emmeramenses monachi, luculenta admodum ac convincentia existimaret, litem hisce, Gallis etiam non auditis, adjudicandam duxisse. Ut sit, Leonem equidem Ratisponæ inventas, quæ Dionysii esse credebantur, reliquias approbasse, certum omnino atque indubitatum e jam supra dictis est. Neque vero Haimo cum monacho Hamerslebiensi et Annalista Saxone supra laudatis, qui id a Leone factum, disertissime, ut jam supra docui, affirmant, aperte etiam pugnat. Etsi enim ex iis, quæ scribit, Leonem per litteras, quas ad Henricum I, Francorum regem, dederit, Emmeramensibus post nuntiorum, quos hic princeps miserat, Ratisponam adventum haud adjudicasse S. Dionysii corpus, consecrarium appareat, simul tamen etiam suppeditat, e quibus, Ratisponæ inventas, quas Dionysii esse dicebant, reliquias a Leone IX ante nuntiorum eorumdem Ratisponam adventum approbatas fuisse, non inepte colligas. Cum enim, ut ait, reliquias illæ, dum Francorum regis nuntii Ratisponam venire, jam jam essent, præsentem etiam Leone IX, levando, nec id, nisi Pontificis hujus approbatione prævia, futurum fuisse videatur, enimvero hinc, sacra illa pignora a Leone, priusquam dicti nuntii Ratisponam advenirent, approbata fuisse, concludi posse videtur; etsi autem, si iis, quæ Haimo scribit, standum sit, Henrico I, Francorum regi, Leo, id a se factum, per litteras significasse haud videatur,

hujusmodi tamen a Pontifice isthoc ad principem illum datas fuisse litteras, mihi sane ob ea, quæ jam supra dixi, sat verosimile apparet.

91 Ac Eckhartus quidem, ex eo, quod in litteris hisce sequentia isthæc legantur verba: Vos autem, in Domino Fili dilectissime, rex Francorum, tuique fideles, quamvis invidendi Teutoniarum gaudio videami quidem habere justam materiam, ita ut merito putetis de Alemannorum vobis lætitia esse dolendum; ac deinde, nonnullis adhuc interpositis, ista: Cur igitur Alemanniam ipsius ossa fovere non permittatis in solatium et tutelam, quem vobis Athenæ, ut Christo lucrifaceret, vivum recipere, audire et cælo transmittere permiserunt, sibi persuasum habet, Henricum I, Francorum regem, non tantum litteras, quibus a Leone IX litem de Dionysii corpore decidi postulari, ad Pontificem hunc misisse, verum etiam iis, sibi de Alemannorum lætitia dolendum esse, sequæ, Alemanniam S. Dionysii ossa fovere, non permissurum, declarasse. Nec id tantum e jam recitatis Litterarum Leonis IX verbis laudatus scriptor collegit, verum etiam Henricum, Francorum regem, quod Dionysium furto Ratisponam delatum, omnino crederet, hunc repoposcisse. Verba pleraque, quibus has suas conjecturas exponit, cap. seq. huc transcribentur, laudatisque ejus de rebus Franciarum Orientalis Comment. tom. 2, pag. 742 et seq. exstant inserta. Verum anne hic Eckharto certo assentiendum? Id equidem asseverare non auisim. Neque enim Francorum rex, si, penes Ratisponenses esse S. Dionysii reliquias, certo credidisset, a Leone IX, ut litem, quæ de hisce Gallos inter et Ratisponenses erat, decideret, postulaturus fuisse videtur; quod tamen a principe illo factum, Eckhartus admittit. Ut sit, rationes equidem, e quibus, Leonem litteras de reliquiis, quas Dionysii esse, dicebant, Ratisponæ a sese approbatis, ad Henricum I, Francorum regem, dedisse, verosimile etiam apparet, jam supra adduxisse contentus cap. huic finem impono.

AUCTORIB.
C. B.

communis-
vir.

CAPUT VII.

Litteræ, Leonis IX Papæ nomine inscriptæ, una cum Georgii Heckharti de hisce judicio proferruntur.

Litteræ, ad Henricum I, Francorum regem, missæ, quibus, penes Ratisponenses S. Emmerami monachos esse S. Dionysii corpus, Leo IX Papa declaravit, modo a Baronio ad annum 1051, a Gewoldo in Additionibus ad Hundii metropolim Salisburgensem tom. 1, pag. 169, a Cælestino abbate in S. Emmerami Mausoleo, plurimisque insuper aliis typorum beneficio fuere vulgatæ. Verum etsi id ita sit, eas tamen, ut lectoris commodo serviam, hic etiam, ne alibi quærendæ sint, iteratis typis, prout apud eundem Cælestinum abbatem exstant, recusas exhibeo. Sic habent: In Salvatoris nostri Jesu Christi nomine. Amen. Leo episcopus, servus servorum Dei, charissimo filio, inelyto regi Francorum, ac venerabilibus fratribus archiepiscopis, episcopis

Leo IX per
litteras, quæ
hic dantur,
litem de Dio-
nyssii ossibus

LECTOR
C. B.

pis et dilectis in Christo filiis, abbatibus, prioribus, praepositis et decanis, universisque tam subditis, quam praelatis ejusdem regni salutem et Apostolicam benedictionem. Deus omnipotens, qui non immerito per prophetam in Sanctis suis esse mirabilis praedicatur, mira quaedam inscrutabilis consilii sui profunditate disponit, quae dum considerare non sufficit mens humana, ipsa suimet infirmitate deficiens, in quendam sui excessum rapi cogitur et stuporem. Quod ipsi nos nuper experti et vobis in Christo charissimis et universitati fidelium promulgare compellimur, ut et Dei opera pariter admiremur. Nam cum per instantiam serenissimi imperatoris Henrici ad partes Germaniae visitandas, ac praecipue ad urbem, quae dicitur Ratisbona vel Regensburg, evocati essemus, ad venerabile corpus beati Wolfgangi, ejusdem urbis episcopi, transferendum, hoc ea, quae decuit, reverentia et devotione peracto, tui, Francorum rex, in Christo fili charissime, nos legati tua tuorumque omnium vice sollicite rogaverunt, quatenus liem, quae inter vos et urbem praedictam supra sacrosanctis ossibus beatissimi Dionysii Areopagitae fuerat ditissime ventilata, veritate discussa, dirimere curarem.

quam ut desideret, Gal-
li et Ratis-
ponenses ro-
garant,

93 Vobis quidem eadem apud vos esse dicentibus; civibus autem aut incolis urbis praefatae adstruentibus, ea per invictissimum Arnulphum, quondam imperatorem, ad ecclesiam beati martyris Emmerami esse translata ibidemque deinceps contineri; quae quidem inibi sita est, atque ab omni subiectione ac jurisdictione libera et exempta ad jus et proprietatem beati Petri Apostolicaeque Sedis immediate pertinere dignoscitur, oblatione videlicet excellentissimi Romanorum imperatoris Caroli Magni ac posterorum ipsius, qui eidem hactenus successerunt, seu in imperio seu in regno. Id ipsum nihilominus venerabilis abbas Reginhardus ac fratres ejusdem ecclesiae cum universitate Ratisponensi instantissime petiverunt fieri. Nos ergo utriusque partis precibus inclinati nec volentes ulterius corda fidelium dubii hujus ambiguo caligare, in fratrum nostrorum ac plurium episcoporum ac praelatorum praesentia, et conspecta Scriptura Arnulphi Augusti, ordinemque rei diligentissime perlegentes, nec eo contenti, capsas, thecas et scrinia, in quibus sacrae reliquiae conditae dicebantur, ac titulos et epigrammata eorundem oculo tenus solerti examinatione discutiendo, nihilque omittendo, quod ad indagacionem certitudinis pertinet, tam imperialibus, quam papalibus Antecessorum nostrorum litteris sufficienter instructi, picturis quoque parietum multiplicibus, et sculpturis vestustissimis exprimentibus indicia veritatis et notas, indubitata fide comperimus, dicti doctoris et martyris ossa venerabilia, excepta particula unica simul et minima manus dextrae, apud memoratum beati Emmerami coenobium integraliter contineri.

in Ratispo-
nensium fa-
vorem deci-
dit,

94 Etenim ne testimonia hominum, quae jam diximus, non sufficerent, divina quoque non defuere prodigia et portenta, quae dubium omne penitus abegerunt: quae nos quoque conscribi jussimus diligenter, vobisque transmitti per vestros nuntios et legatos; nec non apud ecclesiam praedictam conservari, ut et ad posteriores gestae rei notitia deducatur et ulterius

litigandi materia penitus conquiescat. Insuper etiam districte praecipimus statuantes, ut translationis ipsius veneranda solemnitas tam a fratribus ejusdem ecclesiae, quam ab universis urbis jam dictae, annis singulis cum omni jucunditate et gaudio celebretur, totaque tripudiet regio Germanorum tanti patris atque patroni adventui non ingrata. Vos autem, in Domino filii dilectissimi, rex Francorum tuique fideles, quamvis invidendi Teutoniam videamini justam habere materiam, ita ut merito putetis de Alemannorum vobis laetitia sit dolendum; considerantes tamen et Dei omnipotentis et invicti Martyris sui voluntatem, quem ablatum plangitis, consolationis tandem admittite placamentum, pensantes attentius, quod nec vobis totus ablatus est: quippe qui charissimos praedicationis suae et passionis consortes Rusticum et Eleutherium in dilectionis adhuc et tutelae pignus et rei certitudinem dereliquit. Nec dolete, si Germanos jam visitare dignatus est vel defunctus, qui vobis adhuc vivus praedicavit et apud vos bonum certamen certavit, cursum consummando, fidem servando, triumphum peregit virtuosissima passionis, apostolatus sui super vos signa tam in vita perficiens, quam in morte.

95 Cur igitur Alemanniam ipsius ossa fovere non permittatis in solatium et tutelam; quem vobis Athenae, ut Christo lucrifaceret vos, vivum recipere, audire, et caelo transmittere permiserunt? Accedet nihilominus consolationis et alia ratio, auctoritas scilicet et excellentia subtractoris. Praetiosum vos quidem thesaurum perdidisse fatemur, sed ablatoris attendite dignitatem, simulque Patris et Apostoli vestri gloriae congaudete, qui cum vos meritorum atque doctrinae suae gaza ditavit, reliquiarum suarum saltem ac ossium pretiositate locupletaret Theonicas apothecas, tam devotum sui corporis furem habuit, quam insignem; auro utique atque topazio meliorem, qui sui valore ad ossa sanctissima subtrahenda caesareum etiam verticem inclinavit. Nec majestas imperialis, nec regia Celsitudo pii furis hic notam aut nomen erubuit in Arnulpho, dummodo B. corporis exuviis, vel doli, vel furti vel sacrilegii modo sacrari atque ditescere mereretur, et qui fures atque sacrilegos solitus erat condemnare, dummodo macarii Dionysii pretioso corpore frueretur, fur ipse hic fieri, et sacrilegus non contempsit.

Gallosque et
de amisso the-
sauro solatur,

96 Cujus insuper fides et devotio dubium etiam omne per hoc penitus amputavit: quod non in ipsa Roma, non in quacumque metropoli, non in urbe qualibet regni vel arce sibi studebat eligere sepulturam, sed ubi suum se Dionysium condidisse et scivit et laetabatur, suo se sperans patrocinio defendendum, et resuscitandum in die novissimo cum Beatis praesentibus. Igitur dilectionem vestram monemus attentius et hortamur in Domino; districte quoque praecipientes, quatenus BB. Rustico et Eleutherio pie contenti, non fallentes vosmetipsos et alios, beatissimi Dionysii ossa in urbe Ratisbona apud ecclesiam S. Emmerami martyris et noscatis et fateamini corsuare. Datum et actum Ratisbonae per manus Friderici diaconi Bibliothecarii et cancellarii S. R. E. Catholicae et Apostolicae, anno Domini M.LII. Non. Octobr. etc. *Georgius ab Eckhart, qui hasce quoque litteras suorum de Franciae Orient. Rebus Comment. tom. 2, pag. 740*

et

A *et binis seqq. integras exhibet, ita deinde in hac observat*: Baronius ad annum 1052 easdem has Leonis IX litteras ex Antonii Augustini scriptis veteribus Pontificum Romanorum exhibuit, et hoc earundem datum protulit: « Datum et actum Ratisbonæ per manus Friderici diaconi, bibliothecarii et cancellarii ecclesie Catholicae » et Apostolicæ, anno Domini MLI. Pontificatus domini Leonis Papæ IV. Indict. vi., v. Nonas » Octobris. »

Suppositi-
tias esse li-
teras illas,
Mabillonius
ait; sed va-
riationibus.

97 Sed Mabillonius tom. iv *Annalium Benedict. lib. 60, num. 21* ait, litteras has supposititias esse, et hoc vel ipsam contextus lectionem persuadere, stylumque, qui omnino a Pontificis Leonis aliorumque Romanorum litteris alienus sit. Ast Leonis plures bullas cum legerim, observavi, ipsum utique alio, quam priores Pontifices fecerant, stylo uti. Nec bulla est charta hæc Leonis, sed epistola ad regem clerumque et populum Gallie perscripta. Falsum esse putat Mabillonius, quod in ea legitur, causam hanc « diutissime ventilatam » fuisse; quoniam ante hoc tempus apud veteres nulla de hac controversia mentio reperitur.

B Sed temporum illorum scriptores adeo steriles et sicci sunt, ut plura notatu dignissima et majoris utique momenti indicta prætermiserint. Certatum tamen inter Gallos et Germanos fuisse de S. Dionysii reliquiarum possessione, satis constat ex iis, quæ paulo inferius profertur. « Falsum est, » inquit Mabillonius, « Leonem ad id discutiendum tam imperialibus, » quam Papalibus antecessorum suorum litteris instructum fuisse. Quis enim umquam has imperiales et Papales litteras protulit? At periisse potuerunt. « Literæ » præterea « imperiales » interpretari possunt de membrana in capsâ juxta reliquias reperta, quam Ratisbonenses pro testimonio propria Arnulfi imperatoris manu scripto venditarunt; qua in re Leo ipsis credidit.

quæ hic pro-
ducuntur,

98 An vox « Papalis » Germanica, nec alias hoc ævo usitata fuerit, nescimus. Leo tamen natione Germanus ea uti potuit, aut illa a librariis substituta est in describendo. Mabillonius ipse multoties diplomata a librariis corrupta et interpolata profert, et, remotis vitiiis, ea pro genuinis habet, atque ad probandas suas sententias adhibet. Cum vocem « Papalis » Germanicam esse dicat Mabillonius, miror, eum hanc impugnare, cum non impugnet Bullas Leonis IX annis Christi notatas; red Rei Diplom. lib. II, pag. 185, Leonem iis usum esse, statuat, « quia ex genere ortus » Germaniæ imperatorum, » qui annos Incarnationis usurpabant, et « Tulli episcopus » fuerit, ubi frequens usus calculi erat, ac demum, quia « cancellarium habuerit primicerium » Tullensem, » qui ejusmodi calculo assuetus erat. Hac in re si sequi potuit morem Germanorum, cur non potuisset etiam, ut illi, voce « Papalis uti? Voces « Alemannorum » et « Alemanniæ » quæ in his litteris occurrunt, « posteriorum temporum genium » sapere existimat idem Mabillonius. Ast Galli, quia ex Germanis Alemannos vicinos maxime habebant, jam dudum Alemanniæ nomen Germaniæ omni tribuerunt. Leo Germanos aliquoties nominat; sed ex regis Gallie litteris « Alemannorum » et Alemanniæ » appellationem desumpsit, quippe qui (cap. proxime prægressum num. 91 consule) scripserat,

« Sibi de Alemannorum lætitia dolendum esse » seque « Alemanniam S. Dionysii ossa fovere non » permissurum. »

AUCTOR
C. B.

99 Cum igitur ad hæc responderet Leo, verba ipsa, quibus rex usus erat, retinuit. Falsum porro Mabillonius esse dicit, corpus S. Dionysii ab Arnulfo imperatore translatum esse. Falsum hoc esse, et ipsi (jam supra in hac Appendice num. 6 et 7, itemque num. 43 et 44 dicta videsis) agnoscimus. Sed Leonem traditione Ratisbonensium avita in hunc historicum errorem seduxit. Ratisbonenses cum in latere supra recitato legissent, tempore Arnulfi imperatoris esse S. Dionysium, hoc ab ipso Arnulfo factum esse putarunt, qui tamen Lutetiam Parisiorum numquam venit. Exclamat Mabillonius: « Qualia verba Leonis Papæ ad Henricum, Francorum regem, quibus eum ob hanc subtractionem solari conatur? Quales sermones Pontificis, ut Arnulfi furtum approbet? » Fateor, hunc sermonem nostris temporibus non convenire; convenit tamen temporibus illis, quibus Leo IX vivebat. Iis enim et diu etiam ante illa furta reliquiarum inter crimina non referentur, ut tot reliquiarum fures a viris piissimis, episcopis et abbatibus, sanctitate sua conspicuis, adamati et æstimati ostendunt. Legenti Eginhardi libros de translatione S. Petri et Marcellini, Rudolphi monachi Vitam Rabani Mauri abbatis Fuldensis, Sigeberti Vitam Theodorici episcopi Metensis aliosque scriptores, hæc satis superque probabuntur.

mendosus seu
corruptus

100 Ex his enim longus admodum furum reliquiarum insignium catalogus facili negotio confici potest: nec ii propterea sunt culpati, sed laudati atque ample remunerati. Ego potius in litteris Leonis censoria virgula notassem initium earum: « In Salvatoris nostri Jesu Christi » nomine Amen, » quod Pontificiæ epistolæ inconveniens, nec alias a Leone adhibitum est. In Corneri tamen exemplari hæc formula non exstat. In dubium quoque vocassem « Annum Domini MLI, » in dato additum. Licet enim sciam et jam dixerim, a Mabillonio asseri, Leonem IX omnium Pontificum primum annos Incarnationis aliquando in bullis adhibuisse; nullam tamen hactenus Bullam autographam atque extra suspicionem falsi positam observavi, in qua annus Incarnationis fuerit expressus. In apographis illum a librariis adjectum esse, magna suspicio est. Locutio etiam « Datum et actum Ratisbonæ » displicet, nec cum cæteris Leonis Bullis aut epistolis congruit. Sed hi navi a librariis scolis venire potuerunt. Res ipsa certa est; et litem fuisse inter Ratisbonenses et Gallos de vera corporis S. Dionysii possessione, ea ipsa clarissime demonstrant, quæ Mabillonius sub anno 1053 longo ordine profert. Ita laudatus scriptor. Ac sese quidem, quas supra dedimus, litteras, Leonis IX nomine inscriptas, pro mendosis, at non item pro falsis ac supposititiis, habere, non obscure insinuat. Verum iisdem de litteris quid censeam, cap. proxime seq. exponam, uti etiam, an objectis contra hæc a Mabillonio difficultatibus penitus per textum, modo huc transcriptum, ab Eckharto factum sit satis.

dumtaxat es-
se, Eckhartus
contendit.

CAPUT